

METODIKA FIZIČKOG VASPITANJA KAO NASTAVNO-NAUČNA DISCIPLINA

Pojam, predmet i zadaci metodike fizičkog vaspitanja

Formalno-logičkim definisanjem, kao osnovnim vidom komunikacije u nauci, *metodika nastave* je definisana kao *pedagoška disciplina* koja proučava zakonitosti vaspitanja i obrazovanja putem jednog nastavnog predmeta, odnosno vaspitno-obrazovnog područja. Ona se može raščlaniti u odnosu na različite kriterijume: nastavne predmete, stepene školstva itd. pa, prema tome, ima onoliko metodika koliko i nastavnih predmeta, ali i više metodika jednog nastavnog predmeta, s obzirom na različite stepene školovanja.

Metodika fizičke kulture, kao naučni termin, označava nauku koja proučava zakonitosti vaspitno-obrazovnog procesa u području fizičke kulture.

Metodika fizičkog vaspitanja je akademska disciplina (institucionalizovana delatnost) sa sebi svojstvenim zadacima, sredstvima, organizacionim oblicima rada, metodičkom aparaturom i metodologijom istraživanja, koja proučava vaspitno-obrazovne zakonitosti u području fizičkog vaspitanja. To je nauka o zadacima, sadržaju, metodama i organizacionim oblicima rada u nastavi fizičkog vaspitanja, u skladu sa opštim vaspitnim ciljem (Krsmanović, 1996).

Epistemološke (saznajne) osnove metodike proizilaze s jedne strane iz epistemologije *nauke o fizičkoj kulturi* kao njene supstratne nauke (nauke iz koje je proistekla), kao i iz epistemologije *korelacionih nauka*, prvenstveno bio-medicinskih nauka (anatomije, morfologije, biohemije, fiziologije, biologije...), društvenih nauka (sociologije, istorije) i *nekih primenjenih prirodnih i društvenih nauka* (medicine, higijene, etnologije, antropologije, *pedagogije i didaktike*), koje svojim predmetnim sadržajem, sa raznih aspekata, doprinose interdisciplinarnom proučavanju čoveka. U cilju kompleksnijeg sagledavanja mirovanja i kretanja uopšte, pa i racionalog kretanja čoveka u sportskim aktivnostima, neosporan je i značaj fizike i biomehanike.

Predmet metodike fizičkog vaspitanja proističe iz nauke iz koje je ona proistekla - nauke o fizičkoj kulturi, ali i iz konkretnog vaspitno-obrazovnog procesa, čijim se predmetom proučavanja u širem smislu bave didaktika (kao teorija nastave i teorija obrazovanja uopšte) i pedagogija (kao nauka koja se bavi pedagoškim problemima vaspitanja).

Didaktika i pedagogija, s obzirom na njihovu vaspitno-obrazovnu intenciju, predstavljaju osnovu iz koje su proizišle metodike mnogobrojnih nastavnih predmeta među kojima je i metodika fizičkog vaspitanja.

Metodikom se obrađuje samo didaktičko pitanje kako (planski način, put...), s obzirom da se metodika bavi načinom realizacije jednog predmeta, jer istražuje optimalne odgovore na pitanje kako ostvariti ono što se zahteva od obrazovno-vaspitanog rada u nekom obrazovno-vaspitanom području odnosno samo jednoj disciplini.

Nauka o fizičkoj kulturi, koristeći se saznanjima interdisciplinarnih nauka, za metodiku fizičkog vaspitanja predstavlja bazu, osnovno polazište, kako u smislu pravilne interpretacije antropološkog statusa učenika (informacije o građi i funkcionisanju ljudskog organizma, uzrasnim karakteristikama učenika, promenljivosti ljudskih sposobnosti i osobina tokom ontogenetskog razvoja i sl.), tako i u

pogledu utvrđivanja mogućnosti njegovog pozitivnog transformisanja pod uticajem operatora - telesnih vežbi.

Najelementarnija pitanja i problemi iz "predmetnih okvira" metodike fizičkog vaspitanja, a koja su svojstvena i posebnim metodikama su:

- Istraživanja zakonitosti vaspitanja i obrazovanja u nastavi, vannastavnim i vanškolskim organizacionim oblicima rada;
- Utvrđivanje i razrađivanje specifičnih metodičkih i metodoloških postupaka nastalih integrisanjem metodologije supstratnih nauka i ostalih nauka čija se saznanja primenjuju u vaspitanju i obrazovanju;
- Istraživanje zakonitosti vaspitno-obrazovnog procesa telesnog vežbanja;
- Razrada i usavršavanje postojećih metodičkih modela za realizaciju programskih sadržaja u nastavi, vannastavnim i vanškolskim organizacionim oblicima rada;
- Razmatranje pojedinih načina planiranja i programiranja;
- Istraživanje i utvrđivanje opštih principa praćenja i valorizacije rada.

Cilj metodike fizičkog vaspitanja kao naučne discipline je da prati i proučava zakonitosti i kategorije vaspitno-obrazovnog rada, otkriva nove fenomene u vaspitno-obrazovnom procesu, unapređuje postojeća znanja i utvrđuje najefikasniji način postupanja u svom domenu.

Cilj metodike fizičkog vaspitanja kao nastavne discipline je da osposobljava studente za samostalnu realizaciju programskih sadržaja i organizacionih oblika rada predviđenih planom i programom nastave fizičkog vaspitanja.

S obzirom na primarne ciljeve istraživanja, metodika spada u primenjene nauke. Kao naučno-aplikativna disciplina, metodika fizičkog vaspitanja proučava praktične aspekte organizacionih formi rada koje predmetno pokriva. Kao primenjena nauka, metodika ima i svoja autonomna naučna saznanja i njima se koristi. *Osnovna svrha metodičkih saznanja je u funkciji povećanja efikasnosti nastavne prakse.* U njenom domenu su, osim *časova fizičkog vaspitanja*, i ostali, mnogobrojni *didaktički oblici rada*, kao što su sportske aktivnosti učenika, sportska takmičenja, specijalno fizičko vežbanje, dodatna i dopunska nastava, izleti, kroševi, logorovanja, zimovanja, javni nastupi, školske priredbe i akademije.

Proučavanjem vaspitno-obrazovnih zakonitosti časa fizičkog vaspitanja, metodika proučava praktičnu realizaciju svih njegovih delova (faza), sa posebnim osvrtom na osnovnu fazu časa, u okviru koje proučava najopštije zakonitosti metodičkih formi rada (organizacionih oblika), koje se primenjuju u ovoj, najznačajnijoj fazi časa.

U okviru metodičkih organizacionih oblika rada, *metodika proučava organizacionu efikasnost frontalnog, grupnog i individualiziranog načina rada* u glavnoj fazi časa fizičkog vaspitanja.

Didaktičke organizacione oblike rada, većina metodičara, zbog specifičnosti uslova njihove realizacije, deli na *nastavne i vannastavne*. Proučavanjem zakonitosti vaspitno-obrazovnog rada u svim didaktičkim organizacionim oblicima rada, njihovim optimalnim planiranjem i programiranjem, primenom adekvatnih kinezioloških operatora, metodičkih formi, metoda rada i opterećenja, **metodika treba da ponudi konkretna rešenja, kojima će se putem sredstava telesnih vežbi najefikasnije uticati na transformaciju određenih parametara antropološkog statusa učenika.** Ove transformacije najčešće su u funkciji realizacije vaspitno-obrazovnih ili kondiciono usmerenih zadataka. Da bi se željene

transformacije ostvarile, potrebno je uzeti u obzir i dijagnozu početnog stanja učenika, što se ostvaruje testiranjem učenika, primenom odgovarajućih mernih instrumenata (testova).

Metodološka aparatura ove naučne oblasti, s obzirom na njen interdisciplinarni karakter, bez obzira na njenu formalnu autonomnost nije autentična već se u zavisnosti od aspekata transformacionih procesa koje proučava oslanja na metodološke osnove društvenih i bio-medicinskih nauka.

Nastavni ciljevi su vrlo raznovrsni i složeni, a u društvenom pogledu su prioritetni i veoma značajni.

Didaktika, kao najopštija nauka o nastavi, svrstava ih u *obrazovne* (saznajne), *vaspitne i praktične* (funkcionalne) ciljeve.

Nastava fizičkog vaspitanja ima svoje posebne ciljeve i zadatke koji se zajedno sa ciljevima ostalih opšteobrazovnih i stručnih predmeta uklapaju u jedinstvenu celishodnost nastave.

Nastavnim zadacima, kao operativnom konkretizacijom željenog cilja u konkretnoj nastavnoj praksi, realizuju se parcijalni ciljevi koji se ne mogu posmatrati izolovano, sami za sebe, već u funkciji ostvarivanja viših ili opštijih ciljeva, sve dok se lanac celishodnosti ne završi nekim univerzalnim ciljem. Njihovo ispoljavanje se posmatra u razvojnoj postavci, zasnovanoj na uzročno-posledičnim i hijerarhijskim odnosima sa stepenovanom formom (tako, npr. do najvišeg ekipnog ranga takmičenja u nekom sportu dolazi se preko ostvarenih najboljih rezultata u prethodnim takmičenjima nižih rangova).

Obrazovni ciljevi, u kontekstu fizičkog vaspitanja, odnose se na sticanje teoretsko-praktičnih znanja putem raznih oblika telesnog kretanja i vežbanja u redovnoj nastavi fizičkog vaspitanja, vannastavnim i vanškolskim aktivnostima učenika. Definisani obrazovni ciljevi ostvaruju se usvajanjem programskih sadržaja nastave fizičkog vaspitanja, predviđenih nastavnim planom i programom.

U nastavi fizičkog vaspitanja **obrazovni zadaci** se pretežno ostvaruju u funkciji:

- Razvijanja koordinacionih elemenata kretanja (sportsko-tehničkim obrazovanjem), i to osnovnim, tj. prirodnim oblicima kretanja (hodanje, trčanje, bacanje, skakanje, itd.) i "primenjenim" telesnim vežbama (vežbe na spravama, skok udalj, itd.);
- Razvijanja motoričkih sposobnosti;
- Usvajanja određenog fonda teoretskih znanja, neophodnih za svesno uključivanje u proces vežbanja i samostalnu organizaciju i realizaciju vežbovnog procesa, s ciljem razvoja sposobnosti, osobina i motoričkih znanja;
- Razvijanja stvaralačkih aktivnosti u smeru sportsko-tehničkih dostignuća (npr. motorički efekti u sportskoj disciplini) ili estetskog oblikovanja kretanja (u plesu, ritmičko-sportskoj gimnastici i dr.).

Realizacijom **vaspinskih ciljeva**, doprinosi se, u najopštijem smislu, humanizaciji i socijalizaciji ličnosti.

Vaspitni zadaci odnose se, prevashodno, na:

- Formiranje pravilnog shvatanja o potrebi vežbanja kao vrednosne orijentacije zdravog načina života, razvijanja higijenskih navika, kulture ishrane, stanovanja, socijalno prihvatljivog ponašanja itd.;
- Vaspitanje volje, karaktera i svesne discipline, kao uslova zdravog, stvaralačkog života i poštovanja sopstvene ličnosti;
- Pravilan odnos prema društvenoj svojini;

- Razvijanje estetskih osećaja (za lepim i skladnim telom, pokretom, objektima, rekvizitima...);
- Pripitvanje telesnog vežbanja kao zdrave i korisne aktivnosti-razonode.

Pomenute vaspitno-obrazovne zadatke, didaktika svrstava u *pedagoške zadatke*. Oni su međusobno povezani i uslovljeni. Tako su, npr. za sticanje motoričkih umenja, navika i veština potrebna odgovarajuća znanja, a da bi se ta znanja stekla, neophodne su radne navike i svesna aktivnost učenika. Vaspitno-obrazovni ciljevi i zadaci uopšte, ostvaruju se jedinstvenim akcijama svih faktora vaspitanja u društvu (škola i dr. prosvetne ustanove, porodica, šira i uža društvena sredina, kulturne i naučne ustanove, sredstva javnog informisanja itd).

Biološki zadaci nastave fizičkog vaspitanja su veoma značajni. Fizičkom aktivnošću, može se uticati na transformaciju, odnosno na poboljšanje određenih parametara antropološkog statusa učenika, što je osnovna orijentacija ovog vaspitno-obrazovnog područja. Biološku ravnotežu organizma, pored niza ostalih faktora, uslovljuje i fizička aktivnost. Telesna aktivnost aktivira lokomotorni sistem presudan za transformaciju energije preko potrebne za aktivnost svih ćelija organizma, te se telesna aktivnost može tretirati kao odrednica za skladan razvoj svih čovekovih osobina. Normalno stanje aparata za kretanje održava se pravilno odabranim vežbama za razvoj optimalne pokretljivosti i čvrstine zglobova, neophodne za normalno funkcionisanje organizma. Neadekvatne životne navike (dugotrajno sedenje, nepravilno nošenje školske torbe i dr.) dovode do nepravilnog držanja tela i deformiteta kičmenog stuba, što se prvenstveno nepovoljno odražava na rad unutrašnjih organa i organskih sistema. Postepeno smanjenje elastičnosti zglobova i pokretljivosti, usled neaktivnosti ali i sazrevanja, nadoknađuje se, pre svega, redovnim vežbanjem u okviru fizičkog vaspitanja i drugih organizovanih oblika vežbanja.

Zdravstvena vrednost fizičke aktivnosti ogleda se u mogućem i potrebnom uticaju telesnog vežbanja na očuvanje i unapređivanje zdravlja čoveka i na skladan razvoj svih njegovih antropoloških karakteristika. Naime, savremeno shvatanje zdravlja odbacuje konzervativna shvatanja zdravstvenog statusa koji se procenjivao samo na osnovu patoloških aberacija strukture ili funkcija pojedinih organskih sistema, pa je zdravlje definisano kao stanje potpunog telesnog, mentalnog i socijalnog blagostanja, a ne samo kao odsutnost bolesti. Prema tome, sve su dimenzije antropološkog statusa u širem smislu dimenzije zdravstvenog statusa, te uticaj na njihov razvoj zapravo znači verifikaciju svih vrednosti vaspitno-obrazovnih postupaka koji se primenjuju u ovom vaspitno-obrazovnom području. *Sticanje informacija o čuvanju i unapređivanju zdravlja putem prirodnih faktora (sunca, vazduha, vode) i fizičke aktivnosti, podstiče i osposobljava učenike da prate i preduzimaju mere za razvijanje i poboljšanje svojih sposobnosti i osobina.* Primena vežbi slabijeg intenziteta (tenis, odbojka i dr.), uz korišćenje prirodnih faktora (vazduha, sunca...), kao sredstva aktivnog odmora i razonode, nakon umnog i fizičkog rada, ubrzava oporavak organizma i priprema ga za nova naprezanja.

Praktični (funkcionalni) ciljevi i zadaci, ostvaruju se sticanjem motoričkih znanja i umenja, sposobnosti, radnih navika i iskustava, koja se mogu primeniti u neposrednoj životnoj praksi. Već u predškolskim vaspitno-obrazovnim institucijama deca ovladavaju osnovnim *prirodnim oblicima kretanja* lokomotornog i manipulativnog karaktera, što znači da se već u tom uzrastu počinju ostvarivati navedeni praktični ciljevi. Plan i program nastave fizičkog vaspitanja u osnovnoj školi pretpostavlja dalju nadgradnju definisanih praktičnih ciljeva. Proširivanjem fonda motoričkih znanja u mlađim razredima osnovne škole, stiče se osnova za dalje usavršavanje koordinaciono složenijih motoričkih znanja i sposobnosti.

Najopštija intencija fizičkog vaspitanja u našoj zemlji je da se raznovrsnim i sistematski sprovedenim motoričkim aktivnostima doprinese *integralnom* (kongnitivnom, afektivnom i motoričkom) razvoju ličnosti učenika, tj. da se doprinese svestranom razvoju ličnosti, osposobljenoj za stvaralačku primenu

fizičkih aktivnosti u svakodnevnom životu i radu, igri, sportu, gimnastici i drugim vidovima fizičke kulture koji posredno ili neposredno doprinose humanizaciji i socijalizaciji njegove ličnosti. Osnovna intencija fizičkog vaspitanja je, dakle, svestrano razvijena ličnost učenika, a ne, kao što se često misli, tehnički ili fizički rezultat koji učenik može da realizuje u nekoj fizičkoj aktivnosti.

Koncept cilja fizičkog vaspitanja, kao i svake druge društvene delatnosti, izraz je ideološke orijentacije, odnosno intencije društva koje ga formuliše. Ideološka orijentacija jednog društva, uslovljena nizom "determinanti" (društvena zajednica, filozofsko-ideološka, pedagoška shvatanja i dr.), prevashodno je politički definisana, te se sa promenama društveno-političkog sistema jedne države menja i ciljna usmerenost vaspitno-obrazovnog procesa uopšte, pa i fizičkog vaspitanja.

S obzirom na to da se fizičko vaspitanje sreće kao društvena i stručno-profesionalna delatnost u različitim institucionalnim stepenima i oblicima, počev od fizičkog vaspitanja dece predškolskog uzrasta do fizičkog vaspitanja studentske omladine, može se reći da postoje i različiti ciljevi fizičkog vaspitanja. Iz tih razloga možemo reći da pored opšteg cilja fizičkog vaspitanja, kao generalnog stručnog principa i opredeljenja u praktičnom profesionalnom radu, postoje i "konstruktivni ciljevi" fizičkog vaspitanja kao konkretizovanih opredeljenja u nastavnim delatnostima pojedinih stepena vaspitanja i obrazovanja dece i omladine, u institucijama u kojima se ovi procesi normativno projektuju i operacionalizuju.

Cilj fizičkog vaspitanja učenika osnovne škole (definisan programskim dokumentima) je da raznovrsnim i sistematskim motoričkim aktivnostima, u povezanosti sa ostalim vaspitno-obrazovnim područjima, doprinese integralnom razvoju ličnosti učenika (kognitivnom, afektivnom, motoričkom), razvoju motoričkih sposobnosti, sticanju, usavršavanju i primeni motoričkih umenja, navika i neophodnih teorijskih znanja u svakodnevnim i specifičnim uslovima života i rada.

Temeljna normativna postavka u definiciji cilja fizičkog vaspitanja učenika srednje škole, osim "podmirenja osnovnih bio-psiho-socijalnih potreba učenika za fizičkim aktivnostima, poentira upravo "formiranje pravilnog shvatanja i odnosa prema fizičkim aktivnostima i trajno podsticanje učenika da fizičke aktivnosti ugrade u svakodnevni život i kulturu življenja uopšte". Ovakvo poentiranje određenih duhovnih i afektivnih dimenzija, nad tehničko-motoričkim i fizičkim, prisutno je u definicijama cilja i zadataka fizičkog vaspitanja većine inostranih autora. Fizičko vaspitanje je dakle, manje tehnologija fizičkog vežbanja, ili je to tek a posteriori, a više je ideologija, tj. idejno-praktični napor da učenici razumeju i prihvate fizičku aktivnost kao vrednost, da je uzdižu do uverenja i da je navikom pretvorenom u potrebu, ovaploćuju kao način života, u svim vidovima fizičke kulture, pa i u fizičkom vaspitanju.

POVEZANOST METODIKE FIZIČKOG VASPITANJA SA OSTALIM NAUČNIM DISCIPLINAMA

Metodika fizičkog vaspitanja, sa aspekta njene biološke i društvene zasnovanosti, obilato se koristi saznanjima, postupcima i terminologijom mnogih drugih nauka u oblasti fizičke kulture, kao i ostalih društveno-humanističkih nauka.

Fizička kultura i fizičko vaspitanje kao segment fizičke kulture, sastavni su delovi antropologije - nauke koja proučava čoveka. Rezultati teorijske antropologije, primenjuju se i u praktičnoj antropologiji, kada se, npr., proučava delovanje telesnih vežbi na ljudsko telo. Antropološkim naukama pripadaju i **pedagogija i didaktika**, jer se bave najširim aspektima vaspitanja i obrazovanja čoveka.

I pored korišćenja naučnih saznanja interdisciplinarnih nauka, **metodika fizičkog vaspitanja je autonomna nauka**. Kao i sve druge primenjene i interdisciplinarne nauke, ona se konstituiše na svojoj jedinstvenoj i samosvojnoj funkciji. Korišćenjem znanja i iskustava iz ostalih naučnih oblasti, metodika fizičkog vaspitanja kao specijalna ne gubi kao nauka svoju autonomnost, već samo dobija viši stepen naučne specijalnosti.

Kao **interdisciplinarna nauka** širokog polja interesovanja, metodika podrazumeva i primenu metodološke aparature i bioloških i društvenih nauka (deskriptivna, generička, komparativna, eksperimentalna...).

Metodika fizičkog vaspitanja, kao primenjena i interdisciplinarna nauka, mora se podjednako oslanjati i na teoriju i na praksu, da bi bila u funkciji pronalaženja novih, inventivnijih postupaka i rešenja u svom domenu. S obzirom na svoj predmet istraživanja, metodika pripada **društvenim naukama**. Ona je ujedno i **sintetička nauka**, s obzirom da se koristi saznanjima svih nauka i naučnih disciplina, posebno pedagoških, koje se bave proučavanjem vaspitanja i obrazovanja.

Osnovna teorijska pedagoška disciplina koja se bavi savremenim pedagoškim problemima, naziva se **opšta pedagogija** (grč. paidagōgía - vođenje, upravljanje, poučavanje i vaspitavanje mladog čoveka).

Klasifikacija disciplina koje počivaju na toj "teorijskoj" pedagoškoj disciplini, veoma je različita, npr.: prema *uzrastu* vaspitanika (dopredškolska, predškolska, školska, uključujući sve nivoe školovanja, zatim, andragogija i dr.). Pedagoške discipline mogu se klasifikovati i prema *mestu* ostvarivanja vaspitne delatnosti (porodična, predškolska, školska, vanškolska...), ali i prema *vaspitnim faktorima* (porodična, školska, vanškolska, pedagogija slobodnog vremena, pedagogija masovnih sredstava komunikacije itd.). U navedenim klasifikacijama izostaju neke veoma razvijene pedagoške discipline, odnosno one se "uključuju" u druge discipline. Zbog toga se i vrši određeno "kombinovanje" tih kriterijuma, pa se dobija sistem pedagoških disciplina (eng. system of educational sciences) koji obuhvata istoriju pedagogije, opštu pedagogiju i granične pedagoške discipline. Svaka od pedagoških disciplina proučava neki segment pedagogije, čijom integracijom je definisan predmet pedagogije u totalitetu.

Opšta pedagogija, kao osnovna teorijska pedagoška disciplina, bavi se savremenim pedagoškim problemima vaspitanja mladih. **U okviru opšte pedagogije, pored ostalog, svrstavaju se i predškolska i školska pedagogija, sa sebi svojstvenim didaktikama i metodikama nastave pojedinih nastavnih predmeta u osnovnoj i srednjoj školi.**

Didaktika (grč. didáskō učim, poučavam, didaktikós, veština obučavanja - *nauka o uređenju i sprovođenju nastave kao sredstva duhovnog razvitka*), **kao sastavni deo pedagogije, predstavlja osnovu iz koje proizilaze metodike pojedinih nastavnih predmeta među kojima je i metodika fizičkog vaspitanja.** Izvorno značenje reči didaktika je poučavanje.

Pojavom nastave (kao organizovanog procesa poučavanja nastavnika i učenja učenika), u tim "začecima" nastavnog rada, u prvom planu bio je sadržaj poučavanja i njihov redosled, *a ne metodika nastavnog rada*. Kasnije, zbog sve izraženije društvene potrebe da školovanje bude brže, racionalnije, ekonomičnije i, pre svega, efikasnije, osim sadržaja učenja nameće se i pitanje efikasnog metodičkog načina obučavanja.

Krajem XIX i početkom XX veka, predmet didaktike ograničava se samo na obrazovanje, i to u sklopu nastave, jer organizovanje masovnog sistema obrazovanja van nastave tada još uvek nije postojalo. Willmann je 1882. godine objavio knjigu "Didaktik als Bildungslehre" (*Didaktika kao nauka o obrazovanju*), u kojoj je izvršio diferencijaciju vaspitanja i obrazovanja kao dveju temeljnih pedagoških kategorija, odnosno izgradio teoriju vaspitanja i teoriju obrazovanja.

Budući da se didaktika ograničavala na poučavanje u nastavi u smislu organizovanog i efikasnog obrazovanja, većina pedagoga tog vremena je *didaktiku sadržajno određivala kao teoriju nastave*, što su mnogi prihvatili i zadržali sve do današnjih dana. Daljim promišljanjem konstatovano je da nastava mora biti jedinstven vaspitno-obrazovni proces, pa je određenje didaktike kao teorije nastave doživljavalo *kritiku*. Te kritike pokrenule su rasprave u vezi odnosa vaspitanja i obrazovanja uopšte, pa tako i u nastavi. Međutim, *globalna podela pedagogije na teoriju vaspitanja i teoriju obrazovanja*, bila je odraz opšteg trenda diferencijacije i u drugim naukama tog vremena, u nastojanju da se takvom diferencijacijom i analitičkim putem dublje upoznaju sadržajni elementi pojedinih užih područja, pa tako i specifični elementi vaspitanja i obrazovanja kao temeljnih pedagoških kategorija. Ograničavanje predmeta didaktike na područje obrazovanja, pa i na područje nastave, bilo je razumljivo u vreme kada se organizovano masovno obrazovanje sprovodilo samo u nastavi, odnosno u školi. Međutim, početkom XX veka, *sistematsko obrazovanje znatno se proširuje i izvan okvira redovne nastave* i nakon redovnog školovanja. Obrazovanje se danas posmatra kao permanentan proces u životu čoveka, pa otuda i nazivi permanentno obrazovanje, povratno obrazovanje, doživotno obrazovanje i sl. Zbog svega toga, didaktika se nije više mogla ograničiti na proučavanje obrazovanja u redovnom školovanju, već je svoj predmet proučavanja proširila na sve sisteme obrazovanja. Dilema, da li je predmet didaktike proučavanje nastave ili proučavanje obrazovanja, kod većine didaktičara, prevežidena je jedinstvenim spajanjem tih dveju alternativa, definišući *didaktiku kao teoriju nastave i teoriju obrazovanja uopšte*. Shvatanjem obrazovanja kao permanentnog procesa, i uzimajući u obzir specifičnosti u obrazovanju na različitim stepenima životne dobi, *didaktika se može diferencirati na predškolsku, osnovnoškolsku, srednješkolsku, visokoškolsku i andragošku didaktiku*.

S druge strane, s obzirom na društveno značenje obrazovanja uopšte, smatra se da didaktika sama za sebe ne može rešiti sva složena pitanja ljudskog obrazovanja bez pomoći drugih nauka. Zato se uporedo sa procesom diferencijacije sprovodi i proces integracije didaktike sa drugim naukama, i to najpre u onim segmentima obrazovanja u kojima je didaktika sama po sebi nemoćna. Tako su se izgradile filozofska didaktika, psihološka didaktika, kibernetička didaktika, komunikacijska didaktika, medijska didaktika, dramaturška didaktika, algoritamska didaktika, teledidaktika i glotodidaktika. Iskazanim atributom koji se pridaje didaktici iskazuje se naučni metodološki aspekt i naučna dimenzija u proučavanju obrazovanja kao jednom od temeljnih ljudskih fenomena od koga zavisi napredak društva.

Uporedo sa procesom integracije didaktike sa drugim naukama, nameće se i pitanje u kojoj meri se naučna saznanja drugih nauka mogu ugraditi odnosno koncentrisati u "predmetni radijus" didaktike, i, isto tako, u kojoj meri didaktika treba da ostane otvorena za korelaciju sa drugim naukama. Smatra se čak da izvesne segmente obrazovanja treba u potpunosti prepustiti proučavanju drugim naukama, kao što su filozofija obrazovanja, sociologija obrazovanja, psihologija obrazovanja, ekonomika obrazovanja i dr.

S obzirom na dinamički karakter sistema svih nauka, i didaktika bi trebala biti dovoljno "otvorena" prema brojnim društvenim inovacijama koje neposredno doprinose unapređenju obrazovanja društva.

Metodika, kao nauka, je proistekla iz pedagogije i didaktike. Postoje *posebne metodike* i razrađeni metodski postupci u oblasti fizičkog vaspitanja, individualnih i kolektivnih sportova i rekreacije, koje se razlikuju, pre svega, po svojoj ciljnoj usmerenosti. *U odnosu na uzrast vaspitanika*, postoje posebne metodike fizičkog vaspitanja dece predškolskog uzrasta, metodike fizičkog vaspitanja učenika osnovnoškolskog i srednješkolskog uzrasta i metodike fizičkog vaspitanja studentske omladine.

Prema bližoj usmerenosti procesa vežbanja u nastavi fizičkog vaspitanja, razlikuju se metodike obučavanja elemenata tehnike atletskih disciplina, vežbi na spravama i tlu, sportskih igara, narodnih kola, društvenog plesa itd., sa posebno razrađenim metodskim postupcima. Tako su npr. u okviru metodike

obučavanja elemenata tehnike sportskih disciplina predviđenih programom nastave fizičkog vaspitanja, razrađeni posebni metodski postupci (npr. metodski postupak obučavanja skok-šuta u košarci, košarkaškog dvokoraka, servisa u odbojci i sl.) za usvajanje elemenata sportsko-tehničkog obrazovanja do nivoa umjenja, navika i veština.

Suštinskom teorijskom analizom predmeta i zadataka metodike fizičkog vaspitanja, može se zaključiti da su pedagogija i didaktika osnova iz koje je proizašla metodika fizičkog vaspitanja, kao jedna od metodika nastavnih predmeta.